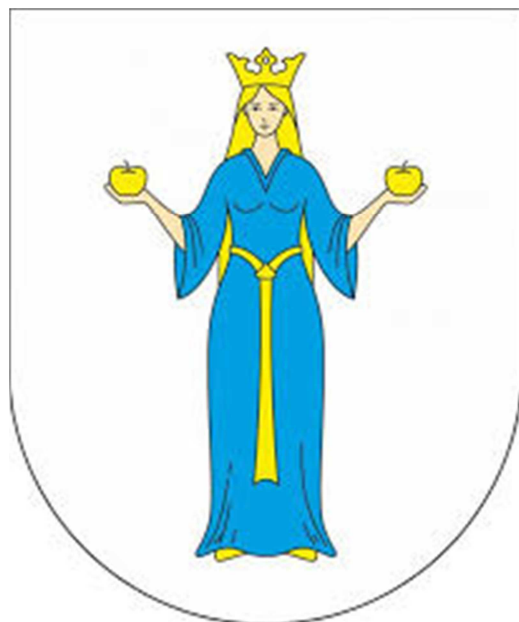

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XVI/125/2016
Rady Miejskiej w Lubniewicach
z dnia 6 maja 2016

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Lubniewice na lata 2016-2022

Lubniewice, 2016 rok

I	Wprowadzenie
II	Charakterystyka Gminy
	1. Charakterystyka Gminy Lubniewice
	1.1. Charakterystyka środowiska społecznego
	1.1.1 Demografia
	1.1.2 Mieszkańcy gminy w świetle powodów przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach.
	1.1.2 Szanse i zagrożenia działalności społecznej na terenie Gminy Lubniewice
III	Diagnoza zjawisk występujących w Gminie
	Ubóstwo
	Bezrobocie
	Niepełnosprawność
	Starość
	Usługi Opiekuńcze
	Bezdomność
	Alkoholizm
	Narkomania
IV	Zdiagnozowane potrzeby i zasoby Gminy Lubniewice
	4.1 Zasoby
	8.2. Problemy
	8.3. Analiza SWOT
V	Założenia Programu
VI	Cel główny Programu
VII	Metody pracy wykorzystywane do realizacji programu
VIII	Realizatorzy
IX	Ramy finansowe Programu aktywności lokalnej Gminy Lubniewice
	9.1. Źródła publiczne
	9.2. Środki organizacji pozarządowych
	9.3. Środki prywatne (przedsiębiorstwa)
	9.4. Zasoby niefinansowe, wkład własny mieszkańców
X	Rezultaty Programu
XI	Realizacja programu
	11.1 Rekrutacja uczestników
	11.2 Czas trwania Programu
	11.3 Metody realizacji
	11.4 Zarządzanie, organizacja oraz promocja Programu
	11.5 Harmonogram realizacji Programu na lata 2016-2022
13.	Monitoring i ewaluacja Strategii
Bibliografia	
	Spis tabel i wykresów

Na podstawie:

- art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.),
- art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 446 ze zm.)

I. Wprowadzenie

Program Aktywności Lokalnej to działania realizowane na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej, mające na celu udzielenie wsparcia ukierunkowanego na zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym oraz rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Istotne staje się podejście zakładające spojrzenie całościowe – nie tylko na jednostkę, ale także na otoczenie. Rodzina jako fundament życia społecznego, powinna od samego początku być wspierana w napotykanym trudnościach i tak ukierunkowywana, by mogła w przyszłości umiejętnie i samodzielnie rozwiązywać konkretne problemy. Działaniami obejmuje się nie tylko najbliższą rodzinę, ale i otoczenie jednostki, gdyż daje to możliwość skutecznej walki z wykluczeniem społecznym.

Działania o charakterze aktywizacyjnym oraz integracyjnym wskazane w Programie skierowane są do mieszkańców Gminy Lubniewice. Mają one na celu przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu na poziomie subiektywnego odczucia społeczności tej gminy, ale również na poziomie obiektywnej oceny pozostałych mieszkańców. Program ma przyczynić się do zmiany niekorzystnych tendencji zachodzących w gminie, jak również wpłynąć na stworzenie pozytywnego wizerunku Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

Program jest zgodny z strategiami i przepisami dotyczącymi działań nakierowanych na walkę z wykluczeniem społecznym, uzależnieniem, propagujących współpracę trójsektorową, partycypację społeczną, włączenie społeczne, wzmoczenie aktywności mieszkańców z różnych grup wiekowych, w tym:

a. Dokumentami strategicznymi:

1. na poziomie gminnym:
 - Strategią Rozwoju Gminy Lubniewice na lata 2014 – 2020;
 - Planem Odnowy Miejscowości Lubniewice na lata 2010-2017;
2. na poziomie powiatowym:
 - Strategią Polityki Społecznej Powiatu Sulęcińskiego 2007+;
 - Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Sulęcińskiego 2015-2020;
3. na poziomie wojewódzkim:
 - Strategią Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020;
 - Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020;
 - Wieloletnim regionalnym planem działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubuskim na lata 2013 – 2020;
 - Lubuskim Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2015-2020;

4. na poziomie krajowym:

- Strategią Rozwoju Kraju 2020;
- Krajowym programem przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020;
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020;
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020;
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2020;
- Długookresową Strategią Rozwoju Kraju, Polska 2030– Trzecia fala nowoczesności;
- Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej;
- Długookresową Strategią Rozwoju Kraju Polska 2030;
- Strategią Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”;
- Narodową Strategią Integracji Społecznej dla Polski;
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012 – 2020;
- Średniookresową Strategią Rozwoju Kraju;
- Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

5. na poziomie Unii Europejskiej:

- Strategią Europa 2020;
- Europejskiego partnerstwa na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu;
- Rezolucją Rady UE w sprawie odnowionej europejskiej agendy na rzecz uczenia się dorosłych.

b. Przepisami krajowymi:

1. Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 163 ze zm.).
2. Ustawą z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.).
3. Ustawą z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 651 ze zm.)
4. Ustawą z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.)
5. Ustawą z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 195).
6. Ustawą o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.)
7. Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 ze zm.)
8. Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. z 2016, poz. 224).
9. Ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015, poz. 1390)

10. Ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2015, poz. 332 ze zm.)
11. Ustawą z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz.U. z 2016r. poz. 169);
12. Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 z póź. zm.);
13. Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 966), Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.);
14. Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 127 poz. 721);
15. Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1777);

Program aktywności lokalnej jest zainicjowany przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w celu realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej.

W ramach Programu wprowadzona zostanie metoda pracy socjalnej nie realizowana wcześniej w MGOPS w Lubniewicach, mianowicie organizowanie społeczności lokalnej. Metoda ta może się ona stać instrumentem budowy kapitału społecznego we wspólnotach lokalnych. Jest to alternatywa dla nieefektywnych form pomocy materialnej, która prowadzi do apatii, bierności i roszczeniowości klientów pomocy społecznej. Działania w ramach tej metody służą budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz prowadzą do efektywniejszej pomocy jednostce, eliminującej alienację i wykluczenie społeczne oraz naznaczenie.

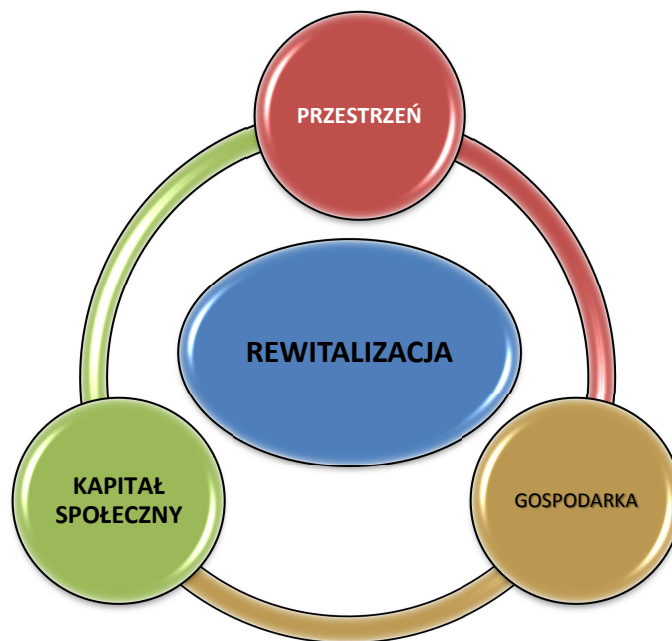
Definicja wykluczenia społecznego, przyjęta w dokumencie powołującym Zespół Zadaniowy ds. Reintegracji Społecznej, który opracował *Narodową Strategię Integracji Społecznej dla Polski* określa je jako brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich.

Najczęściej określa się, że dotyczy osób, które:

- a. żyją w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (ubóstwo materialne),
- b. są dotknięte niekorzystnymi procesami społecznymi, wynikającymi z masowych i dynamicznych zmian rozwojowych, np. dezindustrializacji, kryzysów, gwałtownego upadku branż czy regionów,
- c. nie zostały wyposażone w kapitał życiowy umożliwiający im normalną pozycję społeczną, odpowiedni poziom kwalifikacji, wejście na rynek pracy lub założenie rodziny, co dodatkowo utrudnia dostosowywanie się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych,
- d. nie posiadają dostępu do odpowiednich instytucji, pozwalających na wyposażenie w kapitał życiowy, jego rozwój i pomnażanie, co ma miejsce w wyniku niedorozwoju tych instytucji, spowodowanego brakiem priorytetów, środków publicznych oraz niską efektywnością funkcjonowania,
- e. doświadczają przejawów dyskryminacji, zarówno wskutek niedorozwoju właściwego ustawodawstwa, jak i kulturowych uprzedzeń oraz stereotypów,
- f. posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych ze względu na zaistnienie: niesprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby albo innych cech indywidualnych,
- g. są przedmiotem niszczącego działania innych osób, np.: przemocy, szantażu, indoktrynacji.

Wśród mieszkańców Gminy Lubniewice, w szczególności można zaobserwować eskalację problemu wykluczenia społecznego, które przechodzi z pokolenia na pokolenie. Możliwość zmiany sytuacji na tym terenie daje jedynie kompleksowe podejście – w tym np. rewitalizacja.

W myśl ustawy celem rewitalizacji jest doprowadzenie do rozwoju obszarów kryzysowych poprzez realizację zarządzanych przez sektor publiczny programów i projektów. Rewitalizacja to odpowiedź na zdiagnozowane problemy społeczne, poprzez wprowadzenie do odnowionych przestrzeni nowych funkcji społecznych i gospodarczych, wspieranie włączenia społecznego, a także podejmowanie inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego.

Aspekt przestrzenny:

- działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej,
- działania dotyczące rozwoju transportu,
- działania dotyczące restrukturyzacji przemysłu,
- działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych,
- działania dotyczące budowy nowych mieszkań,
- działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej;

Aspekt społeczny:

- działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,
- działania dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- działania dotyczące walki z patologiami społecznymi,
- działania dotyczące tworzenia równych szans,
- działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia,
- działania na rzecz aktywności środowisk dziecięcych i młodzieżowych,
- działania dotyczące uruchamianiu systemów grantów dla organizacji pozarządowych.

Aspekt gospodarczy:

- działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości,
- działania dotyczące rozwoju turystyki bądź innych sektorów gospodarki lokalnej,

- działania dotyczące uruchamiania finansowanych mechanizmów wsparcia (np. lokalny fundusz poręczeń),
- inne działania wynikające z programów pomocowych dotyczące rozwoju MSP.

II. Charakterystyka Gminy

1. Charakterystyka Gminy Lubniewice

1.1 Charakterystyka środowiska społecznego

1.1.1 Demografia

Gminę Lubniewice zamieszkuje 3181 mieszkańców (dane na koniec 2015r.), dokładne dane demograficzne przedstawia poniższa tabela. Zaobserwowano na przestrzeni trzech ostatnich lat niewielki wzrost liczby mieszkańców gminy.

Tabela 1. Dane demograficzne Gminy Lubniewice 2013-2015.

MIESZKAŃCY (w osobach)		2013	2014	2015
Ogółem		3 154	3 154	3 181
w tym:	kobiety	1 588	1 588	1 598
	mężczyźni	1566	1566	1583

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej.

Blisko 2/3 (tj. ponad 2000 os.) to ludność samych Lubniewic. Pozostałe miejscowości liczą odpowiednio: Glisno – ok. 800 mieszkańców, Jarnatów – ponad 300 osób i Rogi – nieco ponad 50 osób (tab. 3).

Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Lubniewice w 2015 r.

Miejscowość	Liczba ludności	% mieszkańców całej gminy
Lubniewice	2027	64%
Glisno	781	24%
Jarnatów	317	10%
Rogi	53	2%
razem	3181	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W analizie współczynników ruchu naturalnego ludności w latach 2013-2015 występują stosunkowo duże wahania liczby urodzeń i zgonów, a tym samym przyrostu naturalnego. Wartości wskaźnika przyrostu naturalnego jest niekorzystna dla gminy, utrzymuje się ona na poziomie 0. Wzrost wskaźnika nastąpił w roku 2015. Na tak korzystną sytuację wpływ ma przede wszystkim fakt, iż w wieku rozrodczym znajdują się osoby młode pochodzące z wyżu demograficznego, przez co obecnie rodzi się więcej dzieci niż w ostatnim dziesięcioleciu. Nie jest jednak obecnie możliwe stwierdzenie czy wzrost ten stanowi długotrwałą zmianę trendu, czy jak w minionych latach jest tylko jednoroczny. Niepokojącym jest jednak fakt, że uśredniony wskaźnik przyrostu dla jednostek porównawczych we wszystkich latach jest wyższy niż w Lubniewicach.

1.1.2 Mieszkańcy gminy w świetle powodów przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działając na podstawie przepisów prawa udziela pomocy finansowej osobom zamieszkującym na terenie gminy Lubniewice, z zastrzeżeniem spełnienia odpowiednich kryteriów określonych w ustawodawstwie krajowym. Klientami MGOPS w Lubniewicach są osoby borykające się z różnymi problemami w tym wykazanymi w poniższej tabeli.

Tabela 3. Powody przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach.

Powody przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach	2013	2014	2015
Ubóstwo	129	115	106
Sieroctwo	0	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	4
Bezrobocie	144	121	110
Niepełnosprawność	29	29	27
Długotrwała choroba	20	25	24
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	8	4	5
W tym			
rodziny niepełne	8	4	5
rodziny wielodzietne	2	0	0
Alkoholizm	10	13	12
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	2	3	3
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0
Bezdomność	5	5	5

Źródło: Opracowanie własne.

1.1.2 Szanse i zagrożenia działalności społecznej na terenie Gminy Lubniewice

Do istotnych czynników pozytywnych w działalności społecznej występujących w Gminie można zaliczyć:

- oferowany duży zakres działań skierowany na potrzeby dziecka,
- zabezpieczenie potrzeb usług opiekuńczych dla osób starszy, samotnych i chorych,
- różnorodność świadczeń proponowanych dla podopiecznych,
- doksztalająca się wykwalifikowana kadra pracownicza.

Do czynników negatywnych w działalności społecznej można zaliczyć:

- nie dofinansowanie podmiotów realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej,
- brak ofert pracy dla mieszkańców terenów wiejskich w szczególności miejscowości popegeerowskich,
- mała liczba lokali socjalnych,
- niska skuteczność pomocy osobom uzależnionym, szczególnie w zakresie przymusowego leczenia alkoholizmu, szcążkowo występujące zjawisko narkomani.

Do negatywnych zjawisk, które mają wpływ na funkcjonowanie społeczności Gminy należą:

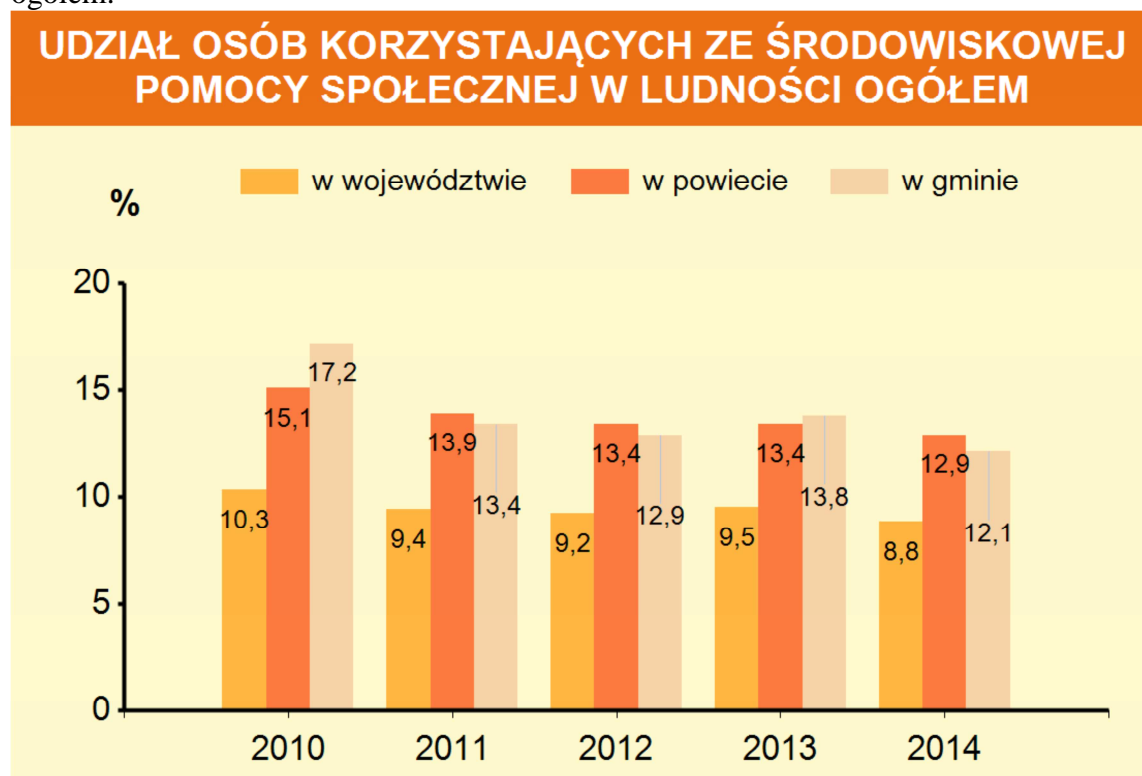
- strukturalne bezrobocia, w tym duży odsetek bezrobotnych 55+ oraz osób młodych
- występujące zjawisko alkoholizmu,
- starzenie się społeczności lokalnej,
- wzrastająca liczba rodzin niepełnych,

- wzrost przestępczości.

III Diagnoza zjawisk występujących w Gminie

Od 2010 roku obserwuje się spadek udziału mieszkańców Gminy korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Jest to wynikiem rozwoju gospodarczego w tym gmin ościennych, nowe miejsca pracy, nowe firmy głównie produkcyjne, dostępność i łatwość pozyskania zatrudnienia poza granicami kraju. Z pomocy środowiskowej MGOPS w Lubniewicach korzystają głównie osoby samotne oraz osoby starsze co wykazuje dalsza diagnoza.

Wykres 1. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

Źródło:

http://zielonagora.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_lubuskie/portrety_gmin/powiat_suleci_nski/Gmina_Lubniewice.pdf

Z różnorodnych świadczeń MGOPS korzystają osoby i rodziny, które wymagają wsparcia w postaci świadczeń pieniężnych albo świadczeń niepieniężnych, w tym pracy socjalnej.

Klientów ośrodków pomocy społecznej można spróbować podzielić na grupy wyodrębnione ze względu na dominujący w ich życiu problem, ale najczęściej ma się do czynienia z osobami czy rodzinami z wieloma problemami.

UBÓSTWO

Ubóstwo jest zjawiskiem realnym, występującym w Gminie przybierając różne oblicza - w jednym przypadku może chodzić o bardzo niskie dochody, w innym o złe odżywianie, jeszcze innym o niski standard mieszkania, brak miejsca do zamieszkania, brak opieki zdrowotnej itd.

W aspekcie ilościowym (np. wskaźnik dochodu uzyskiwanego przez gospodarstwa domowe) jak i wartościowym (np. inne wskaźniki sytuacji materialnej — posiadanie rozmaitych dóbr, wykształcenie, opieka medyczna, wypoczynek, rozrywka itp.) ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów.

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie mieszczenia się dochodu rodziny lub osoby w tzw. minimum socjalnym. Pomoc wobec tych środowisk jest udzielana tym osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej wyznaczanej na podstawie minimum socjalnego.

Ubóstwo:

1. Ubóstwo skutkiem występowania skumulowanych przyczyn strukturalnych oraz specyficznego profilu socjopsychologicznego i kulturowego beneficjentów pomocy społecznej.
2. Bieda większości zasiłkobiorców pomocy społecznej bezpośrednio skorelowana z bezrobociem.
3. Bieda skutkiem współwystępowania:
 - braku wykształcenia i niskich kwalifikacji zawodowych;
 - życiowej niezaradności;
 - niechęci do wykonywania pracy za niskie wynagrodzenie;
 - złego stanu zdrowia i niepełnosprawności, wypadków w rodzinie;
 - wypadków losowych (rozwód, śmierć pracującego członka rodziny).
4. Negatywne skutki ubóstwa rodzin:
 - adaptacja do życia w biedzie (zjawisko bierności, apatii, fatalizmu związanego z długotrwałą biedą);
 - brak oczekiwań na inne formy pomocy poza materialną;
 - masowy zakres zadłużeń gospodarstw domowych;
 - bezdomność;
 - niski poziom wykształcenia osób ubogich – rezygnacja z kształcenia;
 - niska kondycja zdrowotna osób ubogich.

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych w latach 2013-2015 w Lubniewicach.

UBÓSTWO	2013	2014	2015
Liczba rodzin	129	115	106
Liczba osób w rodzinach	299	234	209

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

BEZROBOCIE

Pojęcie bezrobotny, w myśl ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, oznacza osobę „niezatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy”. Bezrobocie jest naturalnym zjawiskiem w gospodarce wolnorynkowej, a za stan równowagi na rynku pracy uważa się sytuację, gdy

bezrobocie waha się od 3 do 5 % ogółu ludności aktywnej zawodowo. Jako problem tak jednostkowy jak i społeczny traktuje się bezrobocie, gdy przekracza ono podane wcześniej wskaźniki. Bezrobocie może przybierać różne formy, może być frykcyjne (przejściowe) – związane z naturalnymi zmianami pracy przez pracowników, cykliczne – występujące w wyniku pogorszenia ogólnej sytuacji gospodarczej albo strukturalne – wynikające ze zmian strukturalnych w gospodarce, które wpływają na różnice w zapotrzebowaniu na pracowników o różnych specjalnościach. Ta forma bezrobocia znamionuje kryzys w gospodarce charakteryzujący się wysoką stopą bezrobocia i długim okresem pozostawania bez pracy tych samych osób.

Tabela 5. Liczba rodzin bezrobotnych w latach 2013-2015.

BEZROBOCIE	2013	2014	2015
Liczba rodzin	144	121	110
Liczba osób w rodzinach	350	286	241

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

Wśród bezrobotnych klientów Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach dominują osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym. Prowadzenie pracy socjalnej z takimi osobami jest bardzo trudne – albo utraciły już nadzieję na znalezienie zatrudnienia, albo na tyle godzą się ze swoją sytuacją, iż pracy po prostu szukać nie chcą. Jest to grupa osób, które uzależniły się od pomocy społecznej, traktując zasiłki wypłacane przez ośrodek jako sposób na przeżycie.

Problem społeczny - bezrobocie:

1. Utrzymywanie się wysokiego poziomu bezrobocia strukturalnego.
2. Długotrwałe bezrobocie osób z niskim poziomem wykształcenia o niskiej mobilności życiowej i zawodowej.
3. Bezrobocie młodzieży kształconej niezgodnie z potrzebami rynku pracy.
4. Bezrobocie kobiet z powodu mniejszych szans na rynku pracy.
5. Bezrobocie mieszkańców wsi, zwłaszcza z rejonów byłych PGR-ów.
6. Adaptacja do długotrwałego bezrobocia i przenoszenie modelu życia w bezrobociu na następne pokolenia.

Tabela 6. Rynek pracy.

RYNEK PRACY	2013	2014	2015
Bezrobotni ogółem	196	171	139
Bezrobotni długotrwale ogółem	82	87	84
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	19	27	17

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Obecnie niepełnosprawność człowieka uważana jest za szczególnie istotny problem społeczny, występujący dość powszechnie. Osoba z niepełnosprawnością to człowiek nie mogący samodzielnie, częściowo lub całkowicie, zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego lub społecznego wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznych lub psychicznych.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na niepełnosprawność w latach 2013-2015.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	2013	2014	2015
Liczba rodzin	29	29	27
Liczba osób w rodzinach	43	45	40

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

Niepełnosprawność jest jednym z częstszych powodów trudnej sytuacji życiowej osób. Niepełnosprawność jako problem w wymiarze indywidualnym i społecznym:

1. Odsetek osób niepełnosprawnych w województwie jest bardzo wysoki (17,0%).
2. Osoby niepełnosprawne charakteryzuje niska aktywność zawodowa oraz niewystarczająca adaptacja do pracy na wolnym rynku pracy.
3. Bariery w edukacji osób niepełnosprawnych uniemożliwiają rekompensowanie ich dysfunkcji.
4. Bariery architektoniczne i urbanistyczne są podstawowym ograniczeniem życiowym osób niepełnosprawnych.
5. Bariery w sferze świadomości społecznej są źródłem dyskryminacji osób niepełnosprawnych.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w latach 2013-2015.

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	2013	2014	2015
Liczba rodzin	20	25	24
Liczba osób w rodzinach	34	39	39

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

STAROŚĆ

Obecnie obserwujemy pogłębiającą się tendencję starzenia się społeczeństw, dotyczy to równym stopniu kraju jak i Gminy. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym oraz jej procentowy udział w całości populacji naszego państwa wciąż rośnie. Rodzi to nowe problemy: ludzie starsi znajdują się często w trudnej sytuacji materialnej, łączy się to dodatkowo z problemami zdrowotnymi oraz brakiem ofert spędzania czasu wolnego. Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Gminie korzystają z następujących form pomocy:

- pomoc finansowana,
- usługi opiekuńcze,
- pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych,
- pomoc w przygotowaniu dokumentacji do domu pomocy społecznej.

Wskutek zmian demograficznych i społecznych, dzięki poprawie warunków życia, racjonalnemu żywieniu, szerszemu dostępowi do usług ochrony zdrowia, następuje dynamiczny wzrost liczby ludności, określonej w statystykach struktury demograficznej jako ludności w wieku poprodukcyjnym.

Starzenie się społeczeństwa powoduje poważne konsekwencje w skali społeczeństwa, jak i jednostki, w szczególności w sferze ekonomicznej, medycznej, socjalnej, kulturowej. Starość i problemy z nią związane mogą prowadzić do wykluczenia społecznego.

Osoby starsze zazwyczaj nie uczestniczą w pełni w życiu społecznym, przez co nie mogą korzystać ze wszystkich swoich praw, co pogłębia ich izolację i marginalizację.

Wzrost liczby ludności w wieku 65 lat i więcej wskazuje na konieczność dogłębnego rozpoznania potrzeb tych osób i określenia stopnia ich zaspokojenia oraz dostosowania oferty pomocy. Konieczne jest poprawienie komfortu psychicznego oraz kondycji zdrowotnej osób starszych poprzez ich aktywizację, integrację społeczną, zwłaszcza ze środowiskiem lokalnym oraz wykorzystanie potencjału osób w wieku emerytalnym. Niezbędne jest również przełamywanie utrwalonych stereotypów postrzegania osoby starszej jako osoby biernej w życiu społeczno – kulturalnym, promowanie kierunków zmian w pomocy społecznej w stosunku do osób starszych, poprzez m. in. popularyzację wiedzy na temat form pomocy ludziom starszym w środowisku, zwłaszcza wśród osób młodszych.

Ludzie starsi nie stanowią jednolitej grupy, należy wobec nich stosować zróżnicowane podejście, z jednej strony zachęcać i stwarzać warunki do utrzymywania aktywności osobistej, zawodowej i społecznej, z drugiej zaś zapewniać wsparcie i opiekę osobom niesamodzielnym.

Problem społeczny - starzenie się populacji:

1. Systematyczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym (zmniejszenie dzietności, odpływ ludzi młodych).
2. Wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze dla osób starszych i samotnych.
3. Niewielka aktywność społeczna i środowiskowa ludzi starszych.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Jedną z najczęściej przyznawanych form pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze. Na podstawie art. 17 ustawy o pomocy społecznej, usługi opiekuńcze przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub też ich rodzina nie może tej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości również zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

BEZDOMNOŚĆ

Zjawisko to rozeznane jest na poziomie osób nie posiadających stałego zameldowania. Wykonując uprawnienia ustawowe Gmina wykonuje obowiązek zapewnienia osobom bezdomnym schronienia, posiłku i ubrania. Schronienia udziela się w noclegowniach, tzn. Ośrodek osoby bezdomne kieruje do najbliższej noclegowni i opłaca ich pobyt.

W zakresie problemu bezdomności prowadzona jest współpraca z policją, szpitalem, strażą pożarną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz innymi instytucjami.

ALKOHOLIZM

Problem uzależnień alkoholowych w pomocy społecznej kwalifikowany jest przez pracownika socjalnego na podstawie oświadczenia osoby i dokumentu potwierdzającego występowanie problemu (np. zaświadczenie terapeuty, lekarza). Fakt współwystępowania problemu uzależnień alkoholowych z innymi dysfunkcjami stwierdza się również na podstawie oceny potwierdzonej przez środowisko życia osoby, u której problem występuje (rodzina, sąsiedzi, inni specjaliści kontaktujący się z daną rodziną).

Alkoholizm stanowi jeden z zasadniczych powodów przyznawania pomocy. Największy procent środowisk dotkniętych problemem alkoholowym mieszka w miejscowościach popegeerowskich. Wśród ogólnej liczby środowisk dotkniętych tym problemem dominującą grupę stanowią rodziny z dziećmi. W tych środowiskach występują również inne problemy takie jak: samotne rodzicielstwo, bezrobocie, długotrwała choroba.

Osoby dotknięte chorobą alkoholową są środowiskami szczególnie trudnymi w prowadzeniu pracy socjalnej, trudnymi w przełamywaniu nawyków ocenianych społecznie

jako negatywne.

Środowiska, z którymi współpracuje Gmina w ramach programów lokalnych i ogólnokrajowych dotyczą osób deklarujących chęć do współpracy, jednakże wiele środowisk pozostaje poza przygotowanymi i prowadzonymi programami w tym zakresie.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na alkoholizm w latach 2013-2015.

ALKOHOLIZM	2013	2014	2015
Liczba rodzin	10	13	12
Liczba osób w rodzinach	14	16	14

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Sulęcinie.

Narkomania

Od początku lat dziewięćdziesiątych obserwuje się w naszym kraju znaczny wzrost rozmiaru problemu narkotyków. Zwiększała się podaż narkotyków na nielegalnym rynku i w ślad za tym ich dostępność. Wraz ze wzrostem ilościowym następowały zmiany jakościowe. Polska scena lekowa zaczęła upodabniać się do zachodnioeuropejskich. Pojawiły się na szerszą skalę nowe, charakterystyczne dla krajów zachodnich substancje i nowe wzory.

Bazą dla analiz krajowych są informacje przekazywane przez gminy, a w szczególności:

- badania ankietowe na próbach reprezentatywnych mieszkańców lub wyróżnionych grup, np. młodzieży,
- badania metodami jakościowymi (pogłębione wywiady, obserwacje itp.) wśród wyróżnionych kategorii np. młodzieży szkolnej lub osób używających narkotyków w sposób rodzący poważne problemy.

Analizy wskaźników używania narkotyków wśród młodzieży szkolnej pochodzące z badań ankietowych wykazały znaczny wzrost rozpowszechnienia tego zjawiska w ostatnich latach. Wyniki ostatnich badań ogólnopolskich i lokalnych sugerują kontynuację wzrostu rozpowszechnienia eksperymentowania z narkotykami i ich okazjonalnego używania wśród młodzieży szkolnej.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskazano kierunki strategicznych działań do realizacji w przyszłych latach:

- Kontynuacja działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu programy wykorzystujące aktywność własną uczniów, i poszerzanie o inne rozbudowane, cykliczne programy profilaktyczne.
- Istotne jest, aby zajęcia profilaktyczne obejmowały ćwiczenia odmawiania picia, nieulegania naciskowi grupy, bronięcia własnych postawi przekonań.
- Realizacja programów profilaktycznych obejmować powinna coraz młodsze grupy wiekowe. Jak wykazują badania, jednym z ważniejszych zadań jest dotarcie do uczniów szkół podstawowych i pierwszej klasy gimnazjum. Jest to najlepszy moment, aby wpłynąć na zmianę preferencji w korzystnym kierunku, gdyż w późniejszym okresie zaczyna się lawinowy wzrost niepożądanych zachowań alkoholowych.
- W związku z różnorodnością działań ryzykownych podejmowanych przez młodzież a także szeroką skalą innych zagrożeń wskazane jest tworzenie oddziaływań edukacyjnych i prewencyjnych dotyczących różnych środków odurzających (alkohol, tytoń, narkotyki) czy też adekwatnych sposobów zachowania się w sytuacjach przemocowych.
- Wzrost dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów alkoholowych m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach

obejmujących oprócz młodzieży także rodziców (np. „Drugi Elementarz”, „Program Domowych Detektywów”).

- Współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji i innych instytucji w kierunku prawnego egzekwowania przestrzegania ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

- Konieczne jest tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej angażującego wiele grup społeczności lokalnej (oprócz młodzieży i rodziców także wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, przedstawicieli samorządu itp.)

IV Zdiagnozowane potrzeby i zasoby Gminy Lubniewice

4.1 Zasoby

1. Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, w tym obszary chronione: Obszar Natura 2000, jeziora gminy: Lubniewsko (pow. 240,4 ha), Lubiąż (146 ha), Jarnatowskiego (40 ha), Krajnik (38,8 ha) oraz Krzywego (17 ha), rzeki: **Lubniewka** (27 km długości).
2. Lokalizacja geograficzna (bliskość dużych aglomeracji miejskich: np. Poznań, Berlin).
3. Węzeł komunikacyjny: Powiązania drogowe stwarzają możliwości transportowe z większymi ośrodkami miejskimi, a odległości do niektórych jednostek związanych z Lubniewicami są następujące:
 - Sulęcín: 15 km (czas dojazdu ok. 15 min);
 - Skwierzyna: 25 km (25 min);
 - Łągów: 28 km (30 min);
 - Gorzów Wlkp.: 30 km (30 min);
 - Międzyrzecz: 32 km (35 min);
 - Frankfurt nad Odrą: 74 km (60 min);
 - Zielona Góra: 99 km (80 min);
 - Szczecin: 130 km (90 min);
 - Poznań: 150 km (100 min);
 - Berlin: 167 km (130 min).
4. Infrastruktura:
 - komunikacyjna: drogi powiatowe i gminne, kolej, gimbusy, połączenia PKS w tym do większych aglomeracji miejskich, poczta, dostęp do internetu, sieci komórkowych;
 - wodociągowo- kanalizacyjna: dwie oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna w siedmiu miejscowościach i sieć wodociągowa w siedemnastu miejscowościach;
 - sportowa: stadiony, boiska sportowe (w tym „Orlik”), sale gimnastyczne, parki;
 - służby zdrowia: ośrodek zdrowia, poradnia stomatologiczna,
 - oświatowa – gimnazjum, szkoła podstawowa, przedszkole;
 - mieszkalna – mieszkania własnościowe i komunalne, jeden budynek socjalny;
 - społeczna – budynki straży pożarnej, policji, ośrodka pomocy społecznej, cztery świetlice wiejskie;
 - kulturalna – Gminny Ośrodek Kultury, biblioteka publiczna ,
 - turystyczna – hotele, motele, zajazdy, agroturystyka.
5. Atrakcyjność gminy dla nowych inwestorów (np. naturalne zasoby: jeziora, lasy).
6. Nowe inwestycje.
7. Dziedzictwo historyczne.
8. Turystyka
 - a. Szlaki piesze i rowerowe

9. Stowarzyszenia i organizacje realizujące działania na terenie gminy Lubniewice na rzecz społeczności lokalnej w obszarze ochrony środowiska, rozwoju turystyki, promocji, walki z wykluczeniem społecznym.
10. Aktywna współpraca pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami w realizacji działań.
11. Działalność Rad Sołeckich: Sołectwa Glisno, Rogi, Jarnatów.
12. Lokalni liderzy społeczni.
13. Cykliczne imprezy lokalne i ponadlokalne, imprezy sportowo-rekreacyjne.
14. Doświadczenie w aplikowaniu o dotacje gminne, rządowe, unijne.
15. Potencjał ludzki - osoby w różnym wieku, z różnym doświadczeniem, wiedzą, wykształceniem, kwalifikacjami, uzdolnieniami.
16. Zasoby materialne – np. komputery, drukarki, projektory, ekrany.
17. Przedsiębiorstwa i zakłady pracy zatrudniające mieszkańców gminy.
18. Członkostwo w Zrzeszeniu Gmin Województwa Lubuskiego, Lokalnej Grupie Działania „Kraina Szlaków Turystycznych”, Lokalnej Grupie Rybackiej „Wodny Świat”, Celowym Związku Gmin CZG-12.

1.1. Problemy

1. Niewykorzystane szanse w obszarze turystyki, zły stan obiektów zabytkowych.
2. Ograniczony transport publiczny.
3. Brak żłobków, klubów dziecięcych.
4. Słaba infrastruktura wodno-kanalizacyjna i ograniczony do niej dostęp.
5. Bariery architektoniczne w miejscach użyteczności publicznej.
6. Wzrost liczby uzależnionych od alkoholu, tytoniu, narkotyków, gier hazardowych, od komputera, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.
7. Wzmożona przestępczość, przemoc i agresja wśród dzieci i młodzieży.
8. Narastający problem wykluczenia społecznego z tytułu ubóstwa, niepełnosprawności, starości, emigracji zarobkowej członków rodzin.
9. Brak asystentów osób starszych i niepełnosprawnych.
10. Brak zorganizowanego wolontariatu.
11. Brak monitoringu miejskiego.
12. Brak strategii rewitalizacyjnej.
13. Rosnąca stopa bezrobocia.
14. Wzrastająca migracja osób młodych w poszukiwaniu pracy.
15. Niewystarczająca liczba programów promujących właściwe postawy.
16. Niewystarczająca ilość lokali komunalnych, socjalnych, brak mieszkań chronionych.
17. Problem stałych odpadów komunalnych.
18. Niespłacalność zadłużeń wobec gminy.
19. Niedostateczna oferta możliwości rozwijania uzdolnień dzieci i młodzieży.
20. Zła infrastruktura drogowa.
21. Braki kadrowe w instytucjach (niewystarczająca liczba specjalistów).

V Założenia Programu

1. Wszystkie działania podejmowane w ramach Programu na rzecz gminy realizowane są przy zaangażowaniu i współpracy mieszkańców, organizacji, instytucji, firm i służą aktywizacji, edukacji i rozwojowi środowiska lokalnego.
2. Działania zakładają kompleksowe wspieranie i reintegrację rodziny.

3. Ważne jest uświadamianie otoczenia lokalnego o różnorodnych problemach, mających wpływ na cały organizm społeczny.
4. Priorytetem jest inicjowanie środowiska lokalnego, którego mieszkańcy z różnych przyczyn stali się bierni i pogodzili się z otaczającą ich rzeczywistością.
5. Rozwiązanie problemów społecznych wymaga dokładnej diagnozy społeczno-ekonomicznej oraz współpracy pomiędzy trzecim sektorem, administracją publiczną i prywatnymi przedsiębiorstwami. Także konsultacje społeczne mają wpływ na jakość, a co za tym idzie interdyscyplinarność podejścia do tworzenia programów i projektów ograniczających wykluczenie i marginalizację. Niezbędne jest budowanie środowiska lokalnego czy też partnerstwa, opartych na zaufaniu, solidarności i wzajemności.
6. Program zmierza do podniesienia poziomu funkcjonowania społecznego osób i środowisk dysfunkcyjnych, w tym rodzinnych i sąsiedzkich.

VI Cel główny Programu

Celem głównym programu aktywności lokalnej Gminy Lubniewice jest:

Podniesienie poziomu aktywności społeczno – zawodowej mieszkańców Gminy Lubniewice oraz instytucji lokalnych na rzecz samodzielnego rozwiązywania ważnych problemów społecznych, w szczególności dotyczących osoby korzystające ze wsparcia Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubniewicach, zagrożone wykluczeniem społecznym.

Cele szczegółowe PAL Gminy Lubniewice:

1. zwiększenie wiedzy na temat potrzeb i problemów grup i społeczności;
2. zapobieganie marginalizacji osób i rodzin poprzez wyrównywanie szans dla grup marginalizowanych m. in. osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, młodzieży;
3. zmniejszanie obszarów wykluczenia społecznego;
4. prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym;
5. zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej;
6. zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych;
7. promowanie postaw prospołecznych.

Cel główny zgodny jest z założeniami Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020, który w ramach osi priorytetowej 7 – Równowaga społeczna, którego celem głównym jest:

Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego i niwelowanie dysproporcji społecznych. A odpowiadają mu założone cele szczegółowe:

1. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
2. Zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
3. Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie.

VII Metody pracy wykorzystywane do realizacji programu

W ramach Programu Aktywności Lokalnej przewiduje się zastosowanie:

- **środowiskowej pracy socjalnej** – działania realizowane przez pracownika socjalnego, których celem jest pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu i odzyskiwaniu zdolności do

funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenia warunków sprzyjających temu celowi;

- instrumentów aktywnej integracji - to szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej o której mowa w zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej Regionalnego Programu Operacyjnego dla Ośrodków Pomocy Społecznej na lata 2016 – 2022

działań o charakterze środowiskowym – inicjatywy integrujące społeczność lokalną obejmujące między innymi badania, analizy, opracowania, edukację społeczną i obywatelską, spotkania konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym ekologicznym itp.

metody pracy z rodziną – Konferencja Grupy Rodzinnej (KGR) – jest metodą pracy z rodziną realizowanej przez asystenta rodziny. Polega na spotkaniu w którym uczestniczy jak największa liczba członków rodziny, by podjąć próbę rozwiązania problemu jaki się w niej pojawił. Głównym celem konferencji jest stworzenie planu, który ma doprowadzić do rozwiązania problemu.

VIII Realizatorzy

Do realizacji Programu zaangażowani zostaną pracownicy socjalni oraz pracownicy administracji zatrudnieni w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubniewicach.

Korzystać się będzie również z pomocy organizacji pozarządowych, jednostek samorządowych, instytucji działających na terenie Gminy Lubniewice oraz wolontariuszy, którzy dobrowolnie zobowiążą się do współpracy. Promocja Programu, zarządzanie, zasiłki i praca socjalna będą realizowane w ramach zadań, określonych w całym projekcie systemowym Ośrodka.

Realizatorami zadań w ramach Programu Aktywności Lokalnej są:

- Gmina Lubniewice,
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubniewicach,
- Gminne jednostki organizacyjne i pomocnicze,
- Organizacje pozarządowe,
- Lokalni przedsiębiorcy.

IX Ramy finansowe Programu aktywności lokalnej Gminy Lubniewice

Dookreślając czasowe ramy PAL - u, wskazuje się równocześnie na jej ramy finansowe. Przyjmuje się, że ramy finansowe niniejszego dokumentu obejmują lata 2016-2022, ponieważ zaplanowane są na ten czas działania zmierzające do realizacji założonych celów.

Następujące źródła finansowania wykorzystane zostaną przy pozyskiwaniu funduszy na realizację proponowanych celów i działań:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy;
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki pozyskiwane na realizację projektów w ramach środków rządowych i ministerialnych;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z partnerstw publiczno-prywatnych.

Potencjał gminy daje szansę na przynajmniej częściowe wdrożenie zapisów tego dokumentu w sytuacji braku dostępu do zewnętrznych funduszy.

9.1 Źródła publiczne

Do źródeł publicznych zaliczamy:

1. budżet jednostek samorządu terytorialnego (Gmina Lubniewice).
2. budżet centralny – pozyskiwania środków zewnętrznych z programów państwowych dla jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów trzecich. Zadaniem do zrealizowania w przyszłości będzie zidentyfikowanie podstawowych kryteriów dopuszczające do tych źródeł finansowych oraz ocena realność możliwości tego typu dotacji.
3. Środki unijne:

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego na lata 2014–2020 (finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego), programy krajowe, inne instrumenty. Poniżej wskazano programy, dzięki którym w nowym okresie programowania istnieje możliwość pozyskania dodatkowych funduszy na realizację projektu. Wskazano różne możliwe źródła finansowania w ramach:

- a. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- b. Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)
- c. Funduszu Spójności (FS):

Głównym celem Programu jest długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych.

Wsparcie kierowane jest do otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o ile odbywa się ono wraz ze wsparciem dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz jest niezbędne dla skutecznego wsparcia tych osób.

Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej 19 listopada 2012 r. *Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020

Cel główny PO IŚ wynika z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020 jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, w której cele środowiskowe są dopełnione działaniami na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Priorytet ten został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- czystej i efektywnej energii, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania europejskiego rynku energii;
- adaptacji do zmian klimatu oraz efektywnego korzystania z zasobów, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych.

9.2 Środki organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe, zazwyczaj nie dysponują dużymi środkami finansowymi. Mają możliwości pozyskania samodzielnie źródeł finansowych celem sfinansowania

przedsięwzięcia w które się angażują, zapewnia wkładu własnego bądź aplikowania o uzyskanie grantu zewnętrznego.

Źródła finansowania działalności organizacji pozarządowej:

1. składki członkowskie;
2. przychody pochodzące z dobroczynności (darowizny, spadki i zapisy, zbiórki publiczne, akcje charytatywne);
3. dotacje ze środków publicznych i prywatnych;
4. sponsoring;
5. odpisy 1% podatku dochodowego od osób fizycznych;
6. fundraising;
7. dochody z majątku organizacji, inwestycje kapitałowe;
8. nawiązki sądowe;
9. dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego;
10. dochody z działalności gospodarczej;
11. inne źródła: kredyty, pożyczki, itp.;
12. Dotacje ze środków publicznych i prywatnych:
PO Kapitał Ludzki
Perspektywa finansowa na lata 2014-2020.

9.3 Środki prywatne (przedsiębiorstwa)

Zaangażowanie kapitału prywatnego w proces rewitalizacji należy uznać za sukces grupy inicjatywnej. Sektor prywatny ma bardzo duży potencjał przy podejmowaniu działań na rzecz obszaru zdegradowanego. Obecnie wiele coraz częściej mówi się o zaangażowaniu III sektora do działań pro społecznych. Dobra bazę stanowią istniejące już partnerstwa publiczno – prywatne. Rozważając możliwości zaangażowania środków prywatnych należy pamiętać o możliwości wykorzystania dynamicznie zmieniającej się sytuacji. Podjęcie rewitalizacji przez władze publiczne i jej pierwsze sukcesy mogą same z siebie stanowić zachętę do zaangażowania kapitału prywatnego, zainteresowanego ulokowaniem inwestycji w obszarze rokującym dobre perspektywy zysku.

9.4 Zasoby niefinansowe, wkład własny mieszkańców

Potencjał mieszkańców obszaru projektowego może objawić się przede wszystkim w indywidualnym zaangażowaniu w realizację projektów oraz utrzymanie ich rezultatów. Aktywny udział mieszkańców posiada niewątpliwą tę zaletę, że wiąże mieszkańców z projektami, w których brali udział oraz budzi tożsamość z miejscem.

X Rezultaty Programu

Rezultaty miękkie:

1. wzrost aktywności społecznej w gminy (obserwacje, liczba osób uczestniczących w spotkaniach, liczba zaangażowanych liderów, liczba inicjatyw lokalnych, grup wsparcia, samopomocowych);
2. wzrost poziomu wiedzy i umiejętności wśród mieszkańców dzielnicy w obszarze przeciwdziałania;
3. marginalizacji społecznej (obserwacje, liczba osób uczestniczących w spotkaniach);
4. wzrost dostępu do informacji służących przywróceniu samodzielności życiowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia (obserwacje, liczba osób uczestniczących w spotkaniach);
5. wspieranie rozwoju turystyki, poprzez m.in. propagowanie zdrowego stylu życia przy wykorzystaniu istniejącej bazy w postaci np. ścieżek rowerowych czy szlaków turystycznych, promocję imprez odbywających się na terenie gminy;

6. przeciwdziałanie występowaniu zjawiska wyuczonej bezradności m.in. poprzez udział w projektach socjalnych;
7. zapobieganie zjawisku przemocy domowej poprzez m.in. kampanie społeczne, efektywną współpracę instytucji zajmujących się problematyką przemocy;
8. zacieśnianie więzi wewnątrzrodzinnych poprzez eliminowanie problemów takich jak przemoc domowa i uzależnienia;
9. objęcie rodzin dysfunkcyjnych pracą asystenta rodziny;
10. promocja właściwych postaw i edukacja w zakresie właściwego wypełniania funkcji rodziny;
11. usprawnianie systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, dzięki programom, wzmocnieniu usług specjalistycznych m. in. dla ofiar przemocy rodzinnej czy osób współuzależnionych;
12. zwiększenie oferty rozwijania uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży.
13. przeciwdziałanie zjawisku wyuczonej bezradności;
14. rozwój wolontariatu i asystentury osób niepełnosprawnych;
15. rozwój wolontariatu na terenie gminy Lubniewice;
16. propagowanie działań podejmowanych w partnerstwach i współpracy z innymi instytucjami, organizacjami;
17. zaangażowanie mieszkańców gminy w realizację różnorodnych przedsięwzięć;
18. inicjowanie działań na rzecz wyłaniania lokalnych liderów społecznych;
19. rozwój partnerstwa lokalnego;
20. włączanie osób starszych w życie społeczności lokalnej poprzez np. uczestnictwo w organizacjach pozarządowych;
21. rozwój ekonomii społecznej na obszarach wiejskich.

Rezultaty twarde:

1. zorganizowanie Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego;
2. utworzenie Spółdzielni Socjalnej;
3. zorganizowanie co najmniej 1 grupy wsparcia;
4. zorganizowanie spotkań edukacyjnych z ekspertami dla mieszkańców gminy;
5. zorganizowanie spotkań informacyjnych np. z pracodawcami.

XI Realizacja programu

11.1 Rekrutacja uczestników

Program w latach 2016 - 2022 jest skierowany do mieszkańców Gminy Lubniewice, rodzin oraz otoczenia, zagrożonych wykluczeniem społecznym, wykluczonych i dyskryminowanych na rynku pracy, korzystających z pomocy MGOPS w Lubniewicach. W szczególności będą wywodzić się z grupy osób bezrobotnych i niepracujących, osób niepełnosprawnych, osób wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, a także pracujących, zagrożonych utratą pracy.

Od potencjalnych uczestników zostaną przyjęte deklaracje udziału w projekcie. W Programie przewiduje się zastosowanie co najmniej czterech instrumentów aktywnej integracji, z czego każdy uczestnik skorzysta co najmniej z jednego (np. doradztwa zawodowego, szkolenia, wsparcia psychologicznego). Zastosowane instrumenty zależne będą od indywidualnej sytuacji osoby objętej kontraktem socjalnym lub programem aktywności lokalnej. Wybór odpowiednich instrumentów będzie efektem współpracy pracownika socjalnego z uczestnikiem Programu. Ponadto uczestnicy Programu, ich rodziny oraz otoczenie objęci zostaną działaniami o charakterze środowiskowym.

11.2 Czas trwania Programu

Program realizowany będzie w latach 2016 - 2022 przy dużym zaangażowaniu projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

11.3 Metody realizacji

Wszystkie działania podejmowane z ramach Programu będą podzielone na zadania:

Zadanie I. Aktywna integracja w ramach której stosowane będą instrumenty aktywnej integracji, dostosowane do potrzeb konkretnych uczestników Programu:

1. Instrumenty aktywizacji zawodowej, między innymi:

- a) usługi wspierające aktywizację zawodową;
- b) organizacja i finansowanie usług wspierających, w tym: trenera pracy, doradcy zawodowego.

2. Instrumenty aktywizacji edukacyjnej, między innymi:

- a) skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach kształcenia ustawicznego, mających na celu uzyskanie zawodu lub przygotowania zawodowego;
- b) skierowanie i sfinansowanie zajęć w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji o charakterze zawodowym lub zdobywania nowych kompetencji i umiejętności zawodowych, umożliwiających aktywizację zawodową;
- c) organizacja i sfinansowanie usług wspierających aktywizację edukacyjną (np. brokera edukacyjnego).

3. Instrumenty aktywizacji zdrowotnej, między innymi:

- a) skierowanie i sfinansowanie badań profilaktycznych lub specjalistycznych w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia;
- b) skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej dla rodzin lub osób;
- c) sfinansowanie części kosztów turnusów rehabilitacyjnych, kosztów zespołów ćwiczeń fizycznych, usprawniających psychoruchowo lub zajęć rehabilitacyjnych, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych.

4. Instrumenty aktywizacji społecznej, między innymi:

- a) organizowanie i finansowanie uczestnictwa w ośrodkach dziennego wsparcia, świetlicach i klubach, o których mowa w ustawie *o pomocy społecznej* oraz w ustawie *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*;
- b) organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym kosztów zatrudnienia animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, streetworkera;
- c) organizacja i finansowanie usług wsparcia i aktywizacji rodzin marginalizowanych, w tym kosztów zatrudnienia asystenta rodzinnego;
- d) organizacja i finansowanie kosztów wolontariatu, zgodnie z ustawą *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* oraz kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub wolontariuszy;
- e) organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych, w tym kosztów zatrudnienia osoby prowadzącej klub lub grupę;
- f) organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych, w tym kosztów zatrudnienia i działania osoby prowadzącej klub lub grupę;
- g) organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, mediacji rodzinnej oraz udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, służące przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy;
- h) organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych,

umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową.

Zadanie II. Działania o charakterze środowiskowym, które realizowane będą zgodnie z potrzebami uczestników Programu:

- a) przygotowanie i wsparcie działań indywidualnych oraz programów środowiskowych, np. spotkania z grupami docelowymi, przeprowadzenie badań diagnostycznych, przygotowanie raportów, dotyczących potrzeb i zasobów danej społeczności;
- b) edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców;
- c) organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym czy turystycznym;
- d) inne instrumenty o charakterze integracyjnym, wynikające np. z ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* oraz z ustawy *o przeciwdziałaniu narkomanii*.

Zadanie III. Praca socjalna, w tym środowiskowa praca socjalna - realizowana przez pracowników socjalnych, do których obowiązków należeć będzie realizacja PAL, świadczenie pracy socjalnej, w tym także metodą środowiskową.

Zadanie IV. Zasiłki – w ramach PAL możliwe będzie przyznanie świadczeń w formie zasiłków celowych, okresowych oraz świadczeń z tytułu kontynuacji nauki, zgodnie z ustawą *o pomocy społecznej*.

11.4 Zarządzanie, organizacja oraz promocja Programu

- a) organizowanie wolontariatu w gminie,
- b) współpraca z organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządowymi oraz instytucjami, działającymi na terenie Gminy Lubniewice;
- c) obsługa administracyjno - księgową;
- d) promocja Programu;
- e) monitoring i ewaluacja Programu.

11.5 Harmonogram realizacji Programu na lata 2016-2022

Harmonogram zgodny z harmonogramem realizacji projektów, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

XII Monitoring i ewaluacja

Monitorowanie Programu odbywać się będzie systematycznie w trakcie jego trwania przez pracowników Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej tj. osoby odpowiedzialne za realizację Programu Aktywności Lokalnej. Proces ten ma na celu obserwowanie zmian ilościowych i jakościowych zachodzących w środowisku.

Spis tabel:

Tabela 1. Dane demograficzne Gminy Lubniewice 2013-2015.

Tabela 2. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Lubniewice w 2015 r.

Tabela 3. Powody przyznanej pomocy udzielanej przez MGOPS w Lubniewicach.

Tabela 4. Liczba osób bezrobotnych w latach 2013-2015 w Lubniewicach.

Tabela 5. Liczba rodzin bezrobotnych w latach 2013-2015.

Tabela 6. Rynek pracy.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na niepełnosprawność w latach 2013-2015.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy ze względu na alkoholizm w latach 2013-2015.

Spis wykresów:

Wykres 1. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.